

STUDENTS

IZNĀK 2 REIZES
MĒNESI

AKADEMISKĀS DZĪVĒS LAIKRAKSTS

NUMURS MAKSĀ
20 SANT.

K. BRANDTA un K. ŪPELEJAS NODIBINĀTS 1912. GADĀ

REDAKCIJA UN KANTORIS RĢĀ, BRUNĪNIEKU IELĀ №. 20, DZĪV. 18. PĀSTA ADRESE: RĢĀ, PĀSTA KĀSTE № 70
RUNAS STUNDAS: PIEKTDIENĀS NO PLKST. 16—17 UN SVETDIENĀS NO PLKST. 14—15. SLUDINĀJUMU MAKSĀ: PRIEKŠ-
PUŠĒ 90 SANT., TEKSTĀ 60 SANT., SLUDINĀJUMU DAĻĀ 20 SANT. PAR PETIT RINDIŅU + 5% SLUDINĀJUMU NODOKLIS

Nr. 119

Piektdien, 28. janvārī, 1927.

V ak. g.

10. semestri sākot.

«Ar brīvī, neatkarīgu domu un dzīvām, derīgām idejām «Students» grib pulcināt visus latvju studējošos, neatkarīgi no viņu ticības, uzskatu, vai politiskās pārliecības, neatkarīgi no viņu piederības pie vienas, vai otras studentu grupas un organizācijas.» — Tāda apņemšanās bija «Studentam» pirms deviņiem semestriem, uzsākot savu gaitu kā pirmajam un paliekot arī kā vienīgajam akadēmiskās dzīves laikrakstam.

Jau tas norāda, ka viņa pirmie soļi un arī turpmākais ceļš bijuši pieņemami lielākai daļai, ja ne visai latvju akadēmiskajai jaunatnei, kuru tas gribējis savā starpā tuvināt un aicināt kopējā darbā. Tāda pat gribā, tāds pat aicinājums izskanējis visos šajos deviņos semestros. Un jāsaka — tas nav bijis saucēja balss tukšnesī vien. Ir vairākas pozitīvas iezīmes, kuras liecina, ka latvju akadēmiskās dzīves jaunās gaitas lēnām, bet arvien neatlaidīgāki sāk ievirzīties istajā virzienā. Arī studentu pašdarbības un pašvaldības sāk jau norimt asie vēji un viru būras daudz mierīgāki ieslid plašos darbības ūdeņos.

Visai šai gaitai «Students» ir sekojis, sekmēdams viņu fiktīvu, cik tālu tas bijis atbilstošs istajai latvju akadēmiskās dzīves gaitai arī pats, arvien rīskanādamies šīs gaitas īpatnējiem apstākļiem. Tie, kuri «Studentam» pārmetuši šauru klikšķu garu, gan liekas, paši būs iestīguši savu grupu šaurā apvārsnī un nav varējuši vai gribējuši saprast to, kas tieši šai apvārsnī notiek.

Vēl ne tuvu veikts tas, ko «Students» apņēmis veikt un sekmēt, — pārāk īss bijis laiks, pārāk liels un plašs arī darbs. Tāds pat aicinājums, tāda pat apņemšanās — lai latvju studentu būtu tiešām savā vārdā vienīgi — skan arī 10. semestri ieejot. Viņā atradīs vietu visi ierosinājumi un saucieni uz pašdarbību, uz savu spēju apzināšanos un izkopšanu. Strādāt visu studentu kopējo interešu labā ir akadēmiskā laikraksta lielākais uzdevums.

Mēs paldies visiem, kuri sekmējuši kopējo darbu. Lai arī jaunā gadā neizžūst un nesarūs viņu spalva un neapklusī viņu padoms.

Parvērību sekas.

Ir parasta patiesība, ka, lai cilvēce varētu pastāvēt, ir jāveidojas viņai līdz. Tas liekas tik parasti un tomēr kaut arī tuvu apkārtne skatām, kā daudzi šo izveidošanās procesu pienācīgi neatzīst un netiek, galv. kārtām laikmetu straujām maiņām līdz. Viņu vārumš nemaz, vai par velti spēj iedzīvoties laikmeta garā. Kāpēc gan tā, kāpēc tik daudzi nespēj piemēroties jaunām prasībām? — Tas ir plašs temats, ar viegli nojaužamiem pamatcēloņiem. — Taisni pašreizējais, t. s., pēckara laikmets ir ļoti interesants un izdevīgs tautai, dažādu izturīgu un līdzveidošanās iespēju vērošanai. Tas ir pārāk relatīvs jēdziens, jo dažādās tautas ar visām savām raksturīgām iezīmēm vienā un tai pašā laikā atrodas dažādos apstākļos. Daudz noteiktākus slēdzienus jau var, tāisīt paši savā



J. Sternbergs.

Ogļes zīmējums.

vidū, un tad tūp skaidras daudzas traģēdijas, daudzi laikmeta upuri.

Virš mūsu zemes atrodošais gaiss krustām šķērsām sašaudīts, nav neviena, kurš nebūtu šo gaisu elpojis, kura ausis nebūtu dzirdējušas ložu radītās gaisa viļņu vibrācijas. Cilvēku nervi daudz cietuši, daudz postīti. Viena un tā paša darba darītājs dabūja savādu, gadu no gada nepārtrauktu ierosmi, savienotu ar nenoteiktību, ar bezmērķa piepūlēšanos un ieguvā nenārežus, bet dažādas, normālam laikmetam nepieļaujamus, savas dzīves ceļa iezīmējumus (robežas). Še tad arī noskaidrojās, kāpēc tagad visi nespēj vienādi atjaunoties un pacelties pāri drupām, uz kurām mums jārada jauna un daudz skaistāka dzīve.

Vēl vērojama šāda bēdīga parādība — cilvēki, kuri ziedojuši vai visus spēkus savas tautas brīvības atgūšanai un dzīvojuši pat ārpus dzimtenes, atgriezoties atpakaļ, tēvijā, nespēj sāpēs un ciešanās iedzīvoties, ilgojās atkal pēc savas svešās dzimtenes. Vēl raksturīgāku iezīmi uzrāda labprātīga nāvē iešana, kura pēdējos gados palikusi par ikdienišķu. Tā ir vienkārša vājuma pašapzināšanās, jo patiesi, tagadējā laikmeta prasības ir diezgan stingras. Vērtīgi šo aizgājušo atstātie paskaidrojumi, kurus varam konstatēt, ka jaunais laikmets izsaucis tik straujās pārmaiņas, kā dažādi jāatkāpjās un jālauj iegemt ciltiem viņu vietas, kuri parvērību priekšā nesabruks.

Pieskārsimies mūsu akadēmiskajai dzīvei. — Universitātē ieplūst audzēkņi no visām valstis mālām, katru gadu tie nes līdzī savu, pa daļai arī savas apkārtnes centienus un domas. Šie centieni tiek kristalizēti un pielāgoti augstākās mācības iestādes garam, bet cilvēks pats, kā tādš, paliek. Pienākums, sevi sāskanot līdz nepieciešamai pakāpei ar pārējiem, vislabāki sasniedzams ar organizāciju dzīves izpratni, kur mācāmieši arī izprast vienotā speka nozīmi un vieglāk piesavināmieš tos papēmienus, ar kādiem mums jādzīvē reālā dzīvē. No vienas puses, — tas viss ļoti skaisti, bet interesanti, atzīmēt šini ziņā pagājušo māc. gadu — izrādās, ka vairāki komiltoni un dažas komiltones, cik tas laik-

rakstu slejās noskaidrojams (sekretariatā tāda statistika netiek vesta), aizgājuši laborātīgā nāvē, un vairums piederējuši pie lielākām un vadošākām organizāciju aprindām.

Nupat vienojāmieš, ka organizācija ir nepieciešama, tā tad še acīm redzot rodās pretruna un kļūdišanās iemesli mums neizbēgami jāmeklē vienā, vai otrā pusē. Ja neorganizēts komiltonis nāk pie slēdziena, ka dzīvot nav vērts, tad to var vismaz tādi atvainot, ka viņš nācis no tautas vidus un ar kādām vājuma pazīmēm slimo atsevišķi tautas locekļi, tādām nenovēršami jāatbalsojās arī universitātē, bet, ka ar organizāciju kuras mērķis izkopt komiltonos draudzības sajūtu personību, goda prātu u. t. t., saistīts komiltonis nogājis līdz pašiznīcināšanai, tad jāsaka, — še kas ir nekārtība. Kā to novērst, jautājums, kam grūti noteikt atbildi dot, jo te jāņem vērā visādas iespējamības, viens nu skaidrs, vāja rakstura cilvēkiem, kādos redzama vieta jāierindo sievietes. Šis laikmets ir lāsts. Es tūdaļ piezīmēju un atvainojos god. komiltonēm, ka tas nekādā ziņā nav sakāms par visām. Saprotams, var celt jebildumus, ka tādējādi jau nu pašnāvnieču skaitam vajadzētu būt stipri lielākam par pašnāvnieku, bet šoreiz domāju par to, ka sievietes tikumiskās normas palikušas pārāk zemas un viņas šauros dzīves apstākļus lāgā neizprot. Kāda nu izeja no šim pārvērtību sekām?

— Jāsāk piegriezt vēriba pašdisciplinai, lai neparedzētos momentos spētu valdīt par sevi. Pirms kara ne to varēja, ne arī vajadzēja prasīt, jo lielā mērā tādi disciplinai ne tuvu nēstāvēja. Ir arī laiks apzināt savas vajības un tad iet pašlabošanās ceļus, jāpierod pie sistematiskas strādāšanas un planveidīgas darba izvešanas. Nepieciešams arī savs laika iedalījums — pienācīga vieta darbam un atpūtai. Isā laikā labi atpūsties ir māksla, bet dažreiz tas pavissam neiespējams, jo atpūtas vieta, kura būtu kaut vai cik tuvināta absolūtam mieram grūti atrodamā. Tani ziņā daudz līdzētu specialas ietaises, atstatu no sabiedrības.

Stud. ing. M. Grietēns.

Lai rājiem un līzstrādniekiem.

Šā numura iznākšana novēlojās tehnisku iemeslu dēļ. Turpmāk «Students» iznāks, kā parasti, ikpārnedēļas trešdienās.

Nāk. numurs trešdien, 9. februārī.

Viņu ideoloģija.

Atskaitot dažus empiriskus novirzienus, 18. g. s. zinātnē un filozofijā pamatojās uz dedukcijas un sintezes. Šini, lielā filozofu laikmetā, atstipri reliģiozu nokrāsu, valda dzīves priecīgais idealisms. Nenitstīgajā triadā — brīvība, brālība, vienhudzība, tā laikmeta idejiskie novirzieni, par škaisto, patieso un cēlo, atrada savu augstāko un pilnīgāko iemiesojumu.

19. g. s. idejiskos centienos jau pārsvarā itāktīvais un analītiskais elements. Jauni cēli vairs netiek meklēti un pretēji 18. g. s., tagad tie esot un pastāvošā iziet uz atsevišķo un konkrēto. Visa vēriba tiek piegriezta dzīves tiesamības pārtīšanai, attiecīnot visas dzīves parādības uz zināmām likumiskām nepieciešamībām. Kā zinātnē un filozofijā, tā arī sabiedriskās zinātnēs, kā neskaitāmu pērlu virkņu, mēs redzam faktus, faktus un vēl faktus. Šur tur gan paspīd faktu apvienojošie elementi, bet, pa lielāku daļai, cilvēks šai objektu māš zaudē sevi, mērķus samainot ar līdzekļiem. Cilvēks noiet no savā pētītāja un veidotāja piedestala, palikdams par sīku faktu analizētāju.

No makrokosmosa līdz mikrokosmosam ir tikai viens solis, bet atpakaļ — mūžība un nav jābrīnās, ka šini laikmetā, — pēc filozofu Tena vārdiem, — cukurs un sāls tiek uzskatīti par tādām pat produktiem kā tikumība un grēks; — un māksla, — pēc Zolā vārdiem, — paliek par lielās dzīves mazu stūrīti, apskatītu no individuāla temperamenta.

Iedzīloties šā laikmeta garīgās dzīves noteicošos stimulus, varbūt varēsim izprast, — kāpēc cilvēks skaitot sevi par dabas produktu, uz dē ticību uz savu personību, — kāpēc viņa dēļ uztura tiek uzskatīta ne par dzīves nepieciešamību, bet viņas — vienīgo un normējošo likumību, — kāpēc šķiru cma bāzejas ne uz etiski moraliskiem principiem, bet ikdienišķās dzīves ekonomiskajiem trūkumiem, — kāpēc sociālā dzīvē visi iziet ne uz jaunu sociālo ideālu rašanu un viņu veidošanu, bet — pastāvošā noliegšanu. —

Šai laikmetā dzima t. s. demokrātiskais socialismis, resp. komunisms, kuriem vēlāku, sab. polit. dzīvē, nācās izspēlēt lielu lomu. Tomēr socialismis sab. dzīves ideālos nekā jauna nēieņesa un valstis, kur strādnieku kustība sākās agrāk, kā citās zēmēs, varām konstatēt, zināmā mērā etiski-moraliskā ideāla sma pārtīšanu. Pēg. g. s. ča fstu kustība piemēta daudz vairāk ideālistiskā kā tagadējām dažādajām internāciālajām apvienībām. —

Nerodot sevī etiski-moraliskos principus, socialismā teorētiski mēģināja atvasināt savu ideoloģiju no lielo ekōnōmistu mācībām. Bet pē-

ekonomistū mācības socialisma teorijai izrādījās par danajiešu dāvanu. Apzinīgākie socialisti spiesti atklāti atzīties, ka no zinātniskā mēģinājuma, saistīt izstrādāto eksploatacijas teoriju ar darba vērtības teoriju, nav nekas iznācis. Patī dzīve vilka marksisma programai stripu un palika pāri tikai taktika. Parasti ideāls, uz ko cilvēki tiecas, agri, vai vēl atrod sevī kādu izteiksmes veidu mākslas laukā. Ja tagadējai socialdemokrātijas kustībai piemistu tāds ideāls, tad sen viņš būtu atradis, sevīm izteiksmes veidu. Viņa nav, — un tie nedaudzie jūsmojumi kustības pirmsākumā, liecina drīzāk par plašumu un seklumu, nekā dziļumu.

Līdz ar induktīvā un analistiskā laikmeta pakāpenisku izbeigšanos, šā g. s. sākumā, iestājās zināms ētisks skepticisms, kurš kopā ar vēsturisko materialismu, nesdams atbilstošu pasaulē karam, novedis visas Eiropas tautas demokrātisma purvā, tā «demokrātisma», — kur idejas samaina ar mērķiem, mērķus ar līdzekļiem, kur ideoloģija var pastāvēt bez idejas un idejai nepiemīt idejiskā pārliecība.

Šai starpbrīdī, kad idejiskie pretstati dziļākas, pamatotas ideoloģijas trūkuma dēļ sabruk un sabiedriskās domas attīstībā arvien noteicošāku vārdu gūst saprāta virziens, — atsevišķi politiski nogrupējumi, apzinoties savu idejisko nevarību, ilgi nevar atsvabināties no saviem iedomu tēliem. Drūms un nospiedošs laikmets iestājās sabiedriskā dzīvē. Sacitājam vārdam nav pārliecības, pārliecību neapņēno ticība. To, ko cilvēki atklāti atzīst, sirds dziļumos viņi nosoda un kritizē. Līdzīgā pārejas laikmetā tiktāl iesakņojās divkosība, ka veseli sab. nogrupējumi politisko programmu samaina pret taktiku un jezuitisms kļūst par viņu sabiedrisko «credo».

Līdzīgu laikmetu pārdzīvo mūsu socialdemokrātija un viņas akadēmiskās domas pārdēji — progresisti, kurū biedrību statutos lasa, ka viņu mērķis, apvienot L. U. stud. marksistus, viņu sabiedrisko pasaulē uzskatu paplašināšanai pašizglītības ceļā. Viņos mēs redzam ideoloģiju, kurai trūkst apvienojošās idejas, — viņos mēs skatām taktiku, kurās augstākais mērķis, līdzīgi Svētājam Krišpinam, zagst ādas, lai ar viņu veidā tās nabagiem atdāvinātu.

Rodas jautājums, — kā varēja rasties ideoloģija, ja nav viņai apvienojošās idejas. Šis jautājums pārsniedz sarežģīts, lai pāris vārdos varētu viņam atbildēt. Vispirms jānorāda, ka socialdemokrātijas ideoloģija veidojas analītiskā un induktīvā laikmetā; — laikmetā, kur ateisms, materialistiskais dzīves uzskats un cilvēka personības nolīgšana stāvēja augstāk par visu. Otrkārt, — jākonstatē, ka tiešām šai ideoloģijai jau pirmsākumā trūka idejas.

Trūkst vēl plašākas monogrāfijas par socialisma, resp. marksisma etiski-tiesiskajiem pamatojumiem. Tomēr visi zinātnieki, kurī strādājuši šai virzienā, — vai no socialistu vai pilsoņu puses, — ir nevilus hakuši pie slēdzieniem, ka socialdemokrātijas ideoloģijai trūkst apvienojošās idejas un trūkst, taisni tādēļ, ka šī ideoloģija uzbūvēta uz nepareiziem pamatiem.

Vispirms socialisma jēdzienā, kā zināmā definīcijā, valda diezgan liels neskaidris. Uz jautājumu, kas ir socialisms, — Lavele atbild, ka viņš nav atradis šim jēdzienam pietiekošu definīciju. Prudons konstatē, ka katrs, kurš tiecas pēc vispārējās labklājības, var būt par socialistu, un angļu liberāļu ministrs Garkorts nobeidz: «Tagad mēs visi esam socialisti.»

Jādomā, ka šāds jēdzienu sajaukums izskaidrojams ar socialisma, kā tāda, nepazīšanu. Bet tā nav!

Stammlers šē norāda, ka pilnīgi neiespējami aptvert vienā jēdzienā visus sabiedrisko nogrupējumus, kādi līdz šim saukušies par socialistiskiem, un Neimans tiktāl atzīst par socialistiskām visas tās mācības un virzienus, kurī tikai atzīst racionēlu saimniecības vešanu uz kolektīviem pamatiem. Tā tad, — nevilus rodas jautājums, ko mēs varam saukt par socialismu?!

Adlers savā socialisma vēsturē definē socialismu par tādu sab. iekārtu, kur plašos apmēros, ar sabiedrības līdzekļiem, saimnieciskā dzīve tiek veidota, izejot no kolektīvā īpašuma.

Ja jau tā, tad jākonstatē, ka katra sab. iekārta, lielākā vai mazākā mērā, var tikt uzskatīta par socialistisku. Dīls definē socialismu, kā tādu politiski - ekonomisku virzienu, kurš noraidoši izturas pret pastāvošo saimnieciski - politisko iekārtu un privātā īpašuma tiesībām. Šē ir norādījums, ar ko socialisms cinās, bet ne — par ko viņš cīņu ved. Definējumam piemīt negatīvs raksturs. Marks šai nozīmē, arī, nav konsekvēntāks un runā tikai par ražošanas līdzekļu kolektīvizēšanu; bet kas attiecas uz saražoto vērtību patērēšanu, tad tām privātipašuma tiesības paliek. Dīls (kā arī Marks) mēģina labot savu definējumu un saka: «socialisms ir politiski - ekonomiskais virziens, kurš neatzīstot privātā īpašuma tiesības, domā, ka pastāvošā iekārta sekmē šo tiesību iznīcināšanu». Tomēr definējumam negatīvais raksturs paliek joprojām, jo pirmā, kā otrā gadījumā runa iet ne par socialisma mērķiem, bet tikai par līdzekļiem.

Vandervelde atzīst, ka galējais socialisma mērķis varētu būt kolektīva īpašuma tiesības uz ražošanas līdzekļiem, šo līdzekļu sadalīšana, darba regulēšana un pārpalikušo saražoto vērtību taisnīga sadalīšana, atskaitot no viņām zināmu daļu sab. vajadzībām. Šē Vandervelde tālāk par socialisma līdzekļiem netiek, jo ražošanas līdzekļu kolektīvizēšana un darba sadalīšana nevar tikt uzskatīta par kādas nebūt politiski - ekonomiskās mācības galējo mērķi. Mengers ir gribējis definēt socialistisko iekārtu no sab. etiskā redzes viedokļa: «socialistiskās valsts vadošais stimuls — panākt, ka tautas vairākuma individuālās intereses saskanētu ar valsts interesēm un mērķiem». Bet Mengers nonāk iekšējā pretrunā, jo, pastripojot tautas vairākumu, viņš šē solidarizējās ar ārpusēkuru ideoloģiju, un nevilus rodas jautājums, vai buržuāzija feodālo iekārtu negāza, arī, vadoties no tautas vairākuma interesēm.

Zombarts, viss konsekvēntākais socialisma ideologs, atzīst, ka visi socialisma teoretizējumi ir izgājuši tikai uz to, lai norādītu proletariātam viņa tieksmju mērķus, lai organizētu viņu, lai vestu viņu cīņā, lai atrastu īsto mērķi, kur viņa tieksmes būtu realizējamas. To mēs saucam par tagadējo socialismu, — nobeidz Zombarts. Ja cilvēki vadās tikai no savām tieksmēm, kurās atkarībā no sabiedrības kultūrelī - saimnieciskā līmeņa var būt ļoti dažādas (piem., Krievijas notikumi), tad nevar runāt par socialismu kā politiski - ekonomisku mācību ar noteiktiem mērķiem, bet — kā par zināmu politisku nogrupējumu, kuram, savu tieksmju realizēšanā, līdzekļi paliek par mērķiem un kurā mērķisko būtību nosaka pastāvošās iekārtas likumainais evolūcijas ceļš. Pilnā mērā var piekrist krievu akadēmiskā socialisma ideologam, Tuganam - Baranovskam, ka: «socialisms un viņa zinātniskais pamatojums Marksa «Kapitāls» ietver sevī ne socialisma, bet — kapitalisma teoriju, — labākā gadījumā — kapitalisma attīstību, kurā ved uz socialismu.»

Ja socialisms, resp. marksisms grib staigāt kapitalistiskās attīstības

sāpju izpirkšanas ceļus, tad nekādā ziņā viņu nevar uzskatīt par sab. ideoloģiju, ar etiski - tiesiskiem pamatojumiem. Šē slēpjas socialdemokrātijas traģēdija, kurā ir novedusi pie šaurā partejiskā nogrupējuma, ar vēl šaurākiem partejiski - ekonomiskiem principiem. Socialdemokrātiem ir tikai viena tieksme, — Zombarta vārdiem sakot, — cīņa cīņas dēļ; viņi ir, arī, viskonsekvēntākie šķiru cīņas ideologi. Dažkārt, socialdemokrāti pastripo, ka priekš tādas cīņas pietiekoši daudz pamatojumu, — piem., Marksa zinātniskais mēģinājums saistīt lielo ekonomistu (no ekonomiskās zinātnes klasiskā laikmeta) izstrādāto eksploatacijas teoriju ar darba vērtības teoriju. Tomēr no šo teoriju saistīšanās marksisms, teoretiskā nozīmē, ir tikai zaudējis, jo darbs, — kā tas ir noskaidrots, — nav vērtību substance. Sprotams, Markss šādas vērtības nosauc par šķietamām un irracionālām, — bet kā lai, arī, viņas netiktu nosauktas, šīs vērtības ir pilnīgi reālas.

Socialisti norāda, ka viņi cenšas novērst nabadzību un trūkumu, jo nabadzība saistīta ne tikai ar fiziskām ciešanām, bet uzskatāma, kā garīgā cilvēka pazemošana. Citējot vienu krievu rakstnieku, varētu teikt: «nabadzība nav netikums, bet tomēr ir diezgan liela cūcība». Tiktāl varētu viņiem piekrist un neviens to neņemsiem noliegt. Bet ja socialisti, izejot no pamatprincipa, ka esamība nosaka būtību, pastripo, ka individualitāte var būt tikai apstākļu produkts un, nostādāmie uz šķiru cīņas redzes viedokļa, norāda, ka šī individualitāte šķiru cīņā var tikt ziedota vispārības labā, tad noteikti jāsaka, ar tā paša krievu rakstnieka vārdiem: «nost ar to sab. iekārtu, kurā dibināta uz līdzcīvēka, vai mazā bērna asarām».

Cilvēces moraliskā atdzimšana nevar tikt panākta varas un spaidu ceļā, cilvēks arī nevar tikt uzskatīts kā līdzeklis sabiedrības moraliski-ekonomiskās attīstības gaitās un nevar tikt nostādīts zemāk par pašu sabiedrību un viņas interesēm, jo tikai atsev. individualitātes sastāda un veido sabiedrību. Agri vai vēl jānāk lielam lūzumam socialisma mācībā un viens, otrs viņa ideologs, kā Zombarts, Tugan-Baranovskis, Šteins u. c., savus sabiedriski-ekonomiskos pētījumus un meklējumus ir noslēguši dziļā rezignācijā, ar Kanta vārdiem: «Dabā viss, un vienā alga kas, par ko mums lemta kāda vara, ir uzskatāms kā līdzeklis un tikai cilvēks un katra saprātīga būtne ir uzskatāma kā pašmērķis, — mērķis, kurš iziet no sevis un noslēdzas sevī.»

Tagadējie socialdemokrāti nosauks viņus par renegātiem. Nē, — meklētājs nevar būt atkritējs. Kas meklē — tas atrod un, ja nav atrasts, tad socialisti, varbūt, norādīs saviem bijušiem ideologiem, kas var būt augstāks un noteicošāks par cilvēku un viņa personību. Un tikai izejot no atsevišķa cilvēka, viņa sīkās cilvēcības, iespējams to vest uz cilvēkiem un veidot līdzī cilvēcībai.

Par socialisma etiski - tiesiskajiem pamatojumiem pazīstamais filozofs Solovjevs izsakās sekoši: «Reiz socialisms sab. etiski-moralisko pilnību stāda tiešā sakarā ar ekonomisko iekārtu un moralisko atdzimšanu cer panākt ekonomiskās revolūcijas ceļā, tad līdz ar to viņš solidarizējās ar citkārt nīsto sīkpilsoņu un tieši — materiālī-ekonomiskās intereses atzīstot par vienīgām un noteicošām. Ja, priekš plutokrātijas cilvēka nozīmi sabiedrībā nosaka viņa kā īpašnieka tiesības uz zināmām saražotām vērtībām, tad priekš socialista, taisni tāpat, cilvēka nozīmi sabiedrībā nosaka viņa kā īpašnieka tiesības uz ražojamām materiālām vērtībām. Kā pirmā, tā otrā gadījumā cilvēks tiek uzskatīts

Preses balss.

Bažas par intelīģences pārprodukciju nevietā.

«Brīvā Zeme», atreferēdama Univ. štatu apspriešanas gaitu, piebilst:

Redzāms, ka sevišķi tehniskajām fak. vēl daudz darba, lai sagatavotu tik daudz mācītu darbinieku, cik mums vajadzīgs. Cik nepamatoti bijuši ieskatī par augstskolu beigušo pārprodukciju! Runāt par kādas fak. nevajadzību ir nevietā. Tagad saimniecisko grūtību laikā dzīve satīngusi, tā kā tiek veikts tikai tekošais, nepieciešamais darbs. Nav jāšaubās, ka saimnieciskā dzīve atplauks un tad tik izceltas arī tās vērtības, kurām tagad garām noejam. Priekš šī darba lai gatavojās jaunā paaudze Universitātē!

Lasiet un izplatiet

«Studentu»!

tikai kā ekonomisks darbinieks, viņa vienīgais un augstākais mērķis — materialā labklājība. Kā pirmā, tā otrā gadījumā viena un tā pati medaļa, tikai skatīta no pretējām pusēm. Kā pirmā, tā otrā gadījumā mērķis tiek uzskatīts par pašmērķi. Tikai socialisms plutokrātijas principu pakāpeniskāki un konsekvēntāki izved dzīvē. Un, ja materialo interešu, saimniecisko un rūpniecisko elementu pārsvars nosaka buržuāzijas un sīkpilsoņības ideoloģiju, tad socialisms, resp., marksisms, kurš etiski-moraliskos stimulus grib atvasināt tikai no šā šaurā interešu loka un viņā, arī, ietilpināt visu cilvēci, uzskatāms par sīkpilsoņības un plutokrātijas augstāko un pilnīgāko personificējumu.» Solovjeva formulējums nāca, kad socialdemokrātija pārdzīvoja teoretiskos ziedu laikmetus, — neviens viņam nepiegrīza vērtību. Pagājuši vairāki gadu desmiti un sab. dzīves attīstības gaitās mēs tiktāl esam nonākuši, ka šis formulējums uzskatāms jau kā pravietojums. Dažs labs atcerēsies pasaules kara laikā skandaliozo dāņu socialdemokrātijas ogļu aferu ar Vācijas lielrūpniekiem un militāristiem, kur tika pārdotas Dānijas, kā valsts, intereses. II. un III. internacionāles kongresu diskusijas ne labāku ainu mums rāda.

Socialdemokrātijā ir saskatāma kaut kāda ideoloģija, bet trūkst viņā apvienojošās idejas. Tās trūkuma dēļ, līdzekļi tiek uzskatīti par mērķiem un, — kā agrāk minēts, — programma tiek samainīta pret taktiku. Redzēdami savas mācības ideoloģisko tukšumu, socialdemokrātijas vadoni paliek vecuma dienās par dažādu uzņēmumu akciju līdzīpašniekiem (Dānija, Vācija, Krievija u. t. t.), vai atkal meklē sirdsmieru muižu centros un banku direktoru amatos (Latvija). Šaurais partejiskums, ideoloģiskā divkosība un sabiedriskais jezuitisms paliek par viņu ticību un pārliecību. Šai ticībā un pārliecībā, kā redzāms no «Zemgālijas» un «Klints» statūtiem, daļa studējošo grib veidot savus sabiedrisko un pasaules uzskatus.

Noslēdzot šo apcerējumu nāk prātā Ģešes vārdi: «Pasaules un cilvēces vēsturē mēs varam saskatīt kā vienīgo dziļāko un patieso tematu, — kuram subordinēti visi pārējie, — tematu par ticības un neticības konfliktu.» Jāievēro, ka sabiedriskās domas attīstības gaitās spēlēs noteicošo lomu tas pasaules uzskats, kuram piemīt lielāka pārliecība un dziļāka ticība. Šī pārliecība un ticība vairs nepiemīt mūsmāju progresīstiem un vispārīgi socialdemokrātijas ideoloģijai, un viņi vairs uz to arī nepretendē.

Lidumietis.

Lielus vinnestus

izlozē Latv. Sark. Krusta
naudas loterejā № 11.

Var vinnēt: miljonu rbl., 500.000 rbl.,
300.000 rbl., 200.000 rbl.,
100.000 rbl., 50.000 rbl., 30.000 rbl.,
20.000 rbl., 15.000 rbl., 10.000 rbl.,
5.000 rbl. u. d. c.

ases izloze 1. un 2. februārī.

Skats kaimiņšētās.

(Atmiņas par stud. kult.-techn. ekskursiju uz Berlīni, š. g. novembra beigās.)

Tumšā, miglainā rudens rītā sēstamies vagonā. Iss svilpiens un ausis sāk dūkt vienmuļīgā vilciena dūņona. Pamirdz Daugavas sidrabainā josta, Torņkalna, Sasulauka, Solitūdes ugunis un mēs esam Kurzemes klajumā... Liecamies pie logiem skatīt un vērot, bet miglas blāki aizsedz tālumus. Dažs nogrimst pārdomās, cits uzvelk pa dziesmiņai. Aizsīd stacija pēc stacijas. Tuvojāmies Lietuvai. Gribam novērot pašu robežu, bet esam pārbraukuši nemanot: vagona durvis jau parādās Lietuvas dzelzscelkalpotāji. Ak, cik sīciņš esi tu, cilvēka mākslīgi celtais žogs! Pirmā stacijā visi kāpjām ārā. Kas Rīgā iemainījuši litus, steidz ko iebaudīt. Var sarunāties krieviski, saprot arī latviešu valodu, — viss apmērām fāpat kā pie mums. Braucam tālāk. Pēcpusdienā migla izklist, pasmaidā saulīte un citīgi vērojām Lietuvas ārs. Līdzēnams, — koku puduros slēpjas sādžas. Lauki sadalīti šūņfēs, liekas, daudzās vietās cieš no slapjuma. Krūmi, atmatas. Rakstūrīgi ir lieli zosubari, krucifiksi ceļmalās. Vēlini ganāmpulki liela bērņu bara uzraudzībā. — Nāk prātā kļūšas Latgales ainavas... Ap Kaunu apgabals top vilņaināks, dziļāks un skaistāks. Pati Kauna kā bedrē, uz Nemanas krastiem, pakalnu strēka apskauša. Lai viņā iekļūtu, jāizbrauc caur tuneli, un tas ir

kas jauns! Satumst. Tuvojāmies Vācijai. Pirmā nopietnākā bagāžas kontrole. Mazs uztraukums, bet mutmeki mums nav bistāmi. Vācijas vilcieni gaididami, daži nogaršo vācu miestīgu. — «Labāks kā pie mums!» — Driz braucam tālāk. Un te, man jāsaaka, vērojama asa atšķirība no iepriekš redzētā. Pats vagonš savas ērtības un labierīcības ziņā daudz pārāks mūsējiem. Gaita nepiedzīvoti viegla un mierīga pat pie mums neparasta ātruma. Stacijas ļoti lielas un plašas. Visur automatiskās pārmijas. Mēnešnaks ļauj vērot apkārtni. Un arī Vācijas ainavai ir pavisam cits raksturs. Redzamas racionelās lauksaimniecības un jaunlaiku tehnikas iespāids. Lauki plaši, klaji, nogrāvoti, bez mums tik «mijajiem» krūmājiem. Dakstiņiem segtas mūra ēkas; logos mirdz elektriskās ugunis. Plati, labi kopti, kokiem apstādīti ceļi un šosejas. Bieži spulgo pilsētu ugunu miriades. Starp vācu zemēm iesprāucies apm. 2 stundu brauciena platumā «poju koridors», bet viņš ne ar ko neatšķiras. Noriet mēnesis, satumst ārs. Satumst un aplkust arī mūsu kupejās... Gaismiņā jau esam dziļi Vācijā. Tāds pat klajs, ļoti rūpīgi līdz pēdējai vietīnai apstrādāts līdzenums. Zeme smilšaina, šķiet, sliktāka kā pie mums. Ziemāji sēti tikai rindsējā. Vissliktākajās vietās, sausajos uzkalniņos — mežu jaunaudzes. Lai gan rūpīgi kopotas, tak nav mūsu mežu zaļoksniņas, skaistuma un slaiduma. Vispārīgi, mežu ļoti maz. — Jo tuvāk Berlīnei, jo atsevišķās saimniecības spiežas ciešāk cita citai. Vienā saimniecībā ēku skaits diezgan liels; mazas, ugunsdrošas, bet nav skaistas. Raksturīgas koku statņu būves ar ķieģeļu vai kleķa pildījumu.

Ap plkst. 9 iebraucām Berlīnē. Īsta jaunlaiku lielpilsēta ar kādiem 4 milj. iedzīvotājiem, aptver apm. 900 kv. km. lielu platību. Ļoti platas asfaltētas ielas un trotuari, sevišķi dzīva kustība. Galvenās ielas ir viens autobiju, omnibusu, tramvaju mežs. Apakšzemē visos virzienos jopro ātrie elektriskie apakšzemes, pāri galvām slīd virszemes dzelzsceļi. Mūsu dzīvākās ielas stāv stipri iepakā Berlīnes mazākajām. Un viss rit bez starpgādījumiem un sadursmēm, jo satiksmi stingri un

noteikti regulē vai nu «šutmaņa» roka, vai automātiski signalizējošās elektriskās laternas, kas nokarājas pār ielu krustojumiem. Kājnieku pārejas norāda sevišķi rādītāji un baltas striņas pāri ielai. Šī lielā kārība padara kustību drošu un jau pirmā dienā mēs bezbēdīgi soļojām pāri visdzīvākajām ielām un laukumiem. Viegli ormaņi ir retums (redzēju tik vienu!) un izskatās jo cīgi lielajā autobiju jūrā. Toties smagos ar lielām orēm redz vēl diezgan bieži.

Celtnes visas netīri - tumši pelēkā krāsā (putekļu u. c. tml. iespāids!) un atstāj smagu, drūmu iespāidu. Tomēr izcilās, kā: universitāte, bibliotēka, daudzie muzēji, pilis, operas, teatri, doms, reichstags u. d. c. ir skaistas un aizraujošas savā staltajā lielumā un varenībā. Apstādījums, alejās, brīvajos laukumos, kurū skaistajā centrālajā Berlīnes daļā daudz, paceļas neskaitāmi monumentāli pieminēkli, atgādinādami gan izcilus notikumus, gan lielās personības. Ievērojamās celtnes un tiltus grezno skaisti skulptoru darbi. Naktī acis zīlbina gaismas reklamu bezgalība. Ielas tiek apgaismotas ļoti pamatīgi.

Tirgotavu, šķiet, samērā mazāk kā pie mums. Toties ir tādi brānmi, kā «Wertheim's» — visa milzīgā piecstāvu ēka (Rīgā tik liela nemaz nav!) ir ivena tirgotava, kur var dabūt vai visu, kas vajadzīgs pie mīesas un dvēseles. Nav kiosku, bet to vietu izpilda «celojošās tirgotavas» — ratīpi piekrauti ar mantam. Dārdzība zaurm., apmēram, kā pie mums. Daudz dārgāki sviests, gaļa, ievērojami lētāki dienviņu augļi, greznumprecēs etc. — Židi, vismaz ārēji, stipri pieskaņojušies vāciešiem un pavirši skatoties, liekas, ka viņu ļoti maz, lai gan patiesībā tā nav. Sprīžot pēc apģērba, iedzīvotāji, laikam, sliktāk pārtikuši kā Rīgā.

Ekskursijas oficielajā daļā ietilpa Starptautiskā Fotogrammetriskā kongresa un ar viņu saistīto izstāžu apmeklēšana. Aprīņojami ir lielie Vācijas un dažu citu zemju sasniegumi šī jaunajā zinātnes un tehnikas nozarē. Tuvāk nepakavēšos; te šauri speciela lieta. Sakarā ar kongresu apmeklējam arī lielo Berlīnes aerodromu, kurš vēl izbūves

stadijā un Potsdamas Geodētisko Institutu un Magnētiskā Meteoroloģisko observatoriju.

Apskatījam keizara Fridriha muzeju, Veco un jauno muzeju — šīs dižas austrumu, grieķu romiešu, viduslaiku mākslas un zinātnes piemīnēkļu krātuves. Nacionālo galeriju un Kronprinca pili — vāciešu vecākās un pašas jaunās mākslas darbu tempļus. Izstāigajām bijušo Vācijas valdnieku Berlīnēs un slāveņu Potsdamas pili (Sansouci, Neues Palais) īstābu labirintus. Nēkad neizdzisis jo atmiņas greznas marmorzāles, kuņu sienas, griesti, grīda ir viens marmors, zelta apkalumi, mirdzoši dārgakmeņu kristāli, gleznas un skulpturas.

Ļoti bagāts ir Berlīnes botaniskais dārzs. Tiesa, tagad viss bij kails un rudensvētrās nopostīts, bet tukstošiem tafelišu, ar latīniskiem uzrakstiem, stāsta par to, kas te sākrāts. Milzīgās siltumnīcas ar mūžam zaļiem siltzemju viesiem ļoti iepriecināja. Ne mazāk bagāts ir botaniskais muzejs.

Apmeklējam vēl Lauksaimniecisko augstskolu ar viņas plašajiem geoloģiskajiem un dabas muzejiem, skaisti iekārtotajiem izmēģinājumu laukiem Dālemā. Redzējam «Toska's» izrādī Krollopera, daži «Lulu» — pilsētas teatri. Kopējais spriedums: «Nekas sevišķs».

Miglainā rītā mēs izbraucām, miglainā atgriežamies, bet Berlīnē bij skaistas un saulainas dienas. Sveika diža! — kas slēpi savā plašumā neaptveramas gara un materialās kulturas bagātības.

Stud. kult. techn. J. B.

K. Marggraf

Dibināts 1869. g.

Rīgā, Kungu ielā № 16.

Ķirurģiski instrumenti

anatomijas un fizioloģijas praktiskiem darbiem.

Laboratorijas piederumi.

T. Urdavietis

Ikdienībai.

No sapņotāju savienotām valstīm
ārā dzīta,
Tu prozas trimdā bezgalīgā nes jau
klisti:

Tev piekritēji vairs tik putni, dzīvnieki un stādi,
Un reti pētnieki ar prieku piemin
vārdu tavu.

Tak saule, planetas un zeme tevi
vēro,
Kā Telpu pulksteni, kas laiku mēro
nemaldīgs.

Tu galvu starošo sliec bezgalības
jumā zilā,
Bet kājas tev, kā koki augsmē
stenoši,
Plok mūžu laukos zāļainos un miklos.

Tev klēpi auglīgā briest darbību un
lietu digli zaļie,
Ka augļus lāsainos reiz notikumi
lielie, —
Šie dzīves brīnumputni skalie, — sev
zelta knābjos aiznesis.

Pie krūtīm tavām, varenām un sulu
pilnām,
Sūc spēku likteni un darbi slava
mirdzoši, —
Nav būtnes pasaulē, ka dzīslās ne-
šalktu tavš reibu vīns!

Kā brieži, slāpju vajāti, pie upēm vē-
sām kāri plok,
Tā patētisks es ceļus tavā priekšā
loku
Un dzīves prieka lūpas sulotās tev
hīmnu improvizē.

Putekļi „Mērnieku laikiem“.

Par «Mērnieku laikiem» un ap «Mērnieku laikiem» ir sacelts krietni daudz putekļu, kuri apmīglo ša romana autoru spožumu. Laudis ir radušās baumas, it kā nel. brāļi Kaudziši nebūtu ša romana īstie autori, bet pie romana manuskripta nākuši citādā ceļā. Šās baumas ir jau vecas. Man nav zināms, vai viņas jau agrāk kur parādījušās arī atklātībā, t. i. presē, kur tad, autoriem vēl dzīviem esot, ja viņu pašlepnums to pielautu, autori paši būtu varējuši tās izklīdināt. Tagad, kad arī otrs brālis, Kaudzītes Matiss, aizvēris acis mūža miegā, šās baumas pamodušās no jauna un atzīmētas pat presē.

Pirmās šādas baumas jeb, labāki sakot, šo baumu versija (jo tagad radusies citāda versija), cik zinu, radusies sen atpakaļ, pašu nel. rakstnieku dzimtenē un apstākļu nepazinējam varēja likties, ka tām ir savs pamats, jo tās savukārt pamatojās uz kādām citām baumām.

Kad es sāku Piebalgu redzēt, tur bij stipri izplatītas baumas par kādu noslēpumainu maisu ar nel. rakstnieka J. Zvaigzņiņa manuskriptiem. — Zvaigznītis pirms savas nāves visus savus manuskriptus novietojis kādā maisā, to aizieģelējis un noteicis, ka maiss attaisams tikai pēc viņa nāves. Pēc Zvaigzņiņa miršanas viņš gājis caur vairākām rokām, līdz beidzot pavisam pazudis; — laikam palicis pie Kaudzišiem.

Te Kaudziši, kuri agrāk dailliteratūras prozā nekā sevišķa nebij rakstījuši, vienā rāvienā nāca klajā ar ļoti interesantu un slavenu darbu — «Mērnieku laiki» un arī pēc tam vairs nekā nerakstīja. Mistiskā manuskriptu maisa pazušana nu piebaldzēniem bij skaidra. — Citādi nevar būt, ka Kaudziši manuskriptu maisu rokā dabūdami, piesavinājušies viņa gatavo manuskriptu un to, varbūt, drusku pārgrozījuši un pārstrādājuši, laiduši klajā par savu pašu sacerējumu. Vai tad vienkāršie Kaudziši, tepat pašu valsts cilvēki, ko tādu būtu spējuši sarakstīt!

Šim baumām zināms atbalsts radās arī tajā apstākli, ka «Mērnieku laikos» daudz kas radniecīgs ar Zvaigzņiņa stāstiem, kas iespēsti «Pēterburgas Avīzēs». Turklāt krogušis un ar kroga dzīvi šādā vai tādā sakarā stāvošus notikumus un skatus, kā tie notēloti «Mērnieku laikos», būtot gan varējis uzrakstīt Zvaigznītis, kurš audzis un dzīvojis krogā, bet ne Kaudziši, kuri vispārīgi vulgarai krogu dzīvei turējās attālu. Tas viss piešķīra baumām par manuskripta piesavināšanu zināmu pamatu un tāpēc šās baumas turējās ilgu laiku un varbūt turas kaut kur vēl pat ir tagad.

Kad soda ekspedīcijas laikā, 1905. g., kustībai par upuri kritušais Jānis Ozols Cēsis, izdeva pirmo glīto «Mērnieku laiku» izdevumu, man nācās ar viņu sarunāties arī par šām baumām, jo tās zināja arī Ozols, kurš man personīgi stāvēja visai tuvu. Viņš pastāstīja, ka romanu

iespiežot tam nācies iepazīties arī ar ta originalmanuskriptu ar daudziem stripojumiem un daudzkārtīgiem pārļabojumiem, bet viss Kaudzišu rokas rakstīts, tā kā par kāda sveša manuskripta piesavināšanu vai izlietošanu, pēc viņa pārliecības, nevar būt runa, bet ka romans ir pašu Kaudzišu originaldarbs. Par romanā visai spilgti, plastiski un interesanti attēlotiem krogus skatiem J. Ozols zināja paskaidrot, ka Reinis Kaudzītis dienām ilgi uzturējies ne visai tālajā Nāgaļu krogū, tur vērodams un uzrakstīdams vai atzīmēdams redzēto un dzirdēto. Un Reinis jau bij vispārīgi liels dzīves novērotājs, kas redzams arī viņa rakstos par dažādiem sabiedriskās dzīves jautājumiem, kurus viņš savā laikā laida klajā «Balsī» un «Baltijas Vēstnesī». Kopš tā laika es vairs par šām baumām neesmu interesējies, bet gan gaidījis, kad Kaudzītes Matiss laidis klajā kādu citu ražojumu, jo pēc «Mērnieku laiku» parādīšanās viņš patiesi bij pavisam aplkūšis, jādama, aiz visai cēnīgas nodarbošanās savā skolotāja darbībā un iemīlotā iegūtās dzimts mājas izkopšanā. Bez tam abi brāļi daudz nodarbojās ar skolas grāmatu sarakstīšanu, kurās viņiem atmeta labu grasi.

No cietuma vajā ticis, 1911. gadā, dzīvoju Vecpiebalgā pie toreizējā mācītāja P. Gailiņa. Tur tikos arī ar Kaudzītes Matisu. Reiz tam leminējos, kāpēc viņš vairs nekā neraksta, pat dzejoļus nē. Uz to tas asprātīgi atbildēja: «Putni dzied tikai ziedoni!» Ar to arī mūsu saruna

«Lettonie» — impérialisme scientifique allemand.

Vārds «Latvie», kurš atrodas Veršajas miera līgumā un atzīts par pareizu no mūsu Universitātes, iekaro simpātijas ne tikai Francijā, bet arī Beļģijā.

Tā Beļģijas karaliskās ģeografijas b-bas priekšnieks un Bruxelles universitātes profesors Ch. Pergamenis zinātniskajā «Revue de l'Université de Bruxelles» ievietojis savu rakstu: «La Latvie».

Prof. Pergamenis dod īsu, kodolīgu vispārīgu pārskatu par Latviju un sevišķi griež savu lasītāju uzmanību uz Latvijas vārdu franču valodā. «Kamdēļ letiepties jauno latvju republiku saukt «Lettonie» (Pourquoi s'obstiner à appeler «Lettonie» la nouvelle république latvienne?)... Mēs jau pierādīsim «Kristianijas» vietā lietot «Oslo», jo tāda bija norveģu tautas grība, lai aizmirstās vārds «Kristianija», kas tiem atgādina svešinieku kundzību. Nav it nekāda pamata, jo vēl vairāk (a fortiori), turpināt vārdu «Lettonie» un «Letton» kļūdaino lietošanu (usage défectueux des termes «Lettonie» et «Letton»)... Pieņemsim stingri un noteikti terminus «Latvie» un «Latvien» un lietojam tos «germanizēto nosaukumu — «Lettonie» un «Letton» vietā. (Accueillons résolument les termes «Latvie» et «Latvien» et substituons — les aux «dénominations germaniques» — «Lettonie» et «Letton»). Es atkārtoju, ka tie ir vāci, latvju tautas gadu simteņiem ilgē apspiedēji, kuri stūrgalvīgi pūlējās (se sont obstinés) ievest vārdus Lettonie, Letton, Lette. Angļi saka oficiāli «Latvia». Izteiksimies arī mēs korekti: «Latvie». Nekas nav par to vieglāks un patīkamāks (Rien n'est plus aisé)...»

«Tā tad iznīcināsim no mūsu valodas un no mūsu skolas vācu zinātniskā imperialisma pēdas un lai esam pārliecināti, ka mūsu draugi latvji priecāsies par šādu iztērēšanu jo vairāk tamdēļ, ka tas saskanēs ar Veselā Prāta un Jūtu priekšrakstiem. (Supprimons donc de notre langage et de notre enseignement les traces de l'impérialisme scientifique allemand et soyons persuadés que nos amis latviens se rejoindront de cette attitude, d'autant plus justifiée qu'elle se conformera aux prescriptions de la Raison et du Sentiment)» — ar sparā nobeidz savu skaisto rakstu prof. Pergamenis.

Cik ilgi mēs paši tomēr pretosimies vēl Veselā Prāta un Jūtu priekšrakstiem un stūrgalvīgi kultivēsim vācu zinātnisko imperālistismu?!

Gravité Latvien.

beidzās, jo personīgi neesmu bijis viņam tuvs.

Pasaules kara laikā man atkal nācās sastapties ar jautājumu, vai «Mērnieku laiki» visā visumā ir patiesi tikai Kaudzišu oriģināldarbs. Un šoreiz šis jautājums nāca pavisam no citas puses un pa citu ceļu. Viens no asprātīgākiem mūsu kritiķiem un mūsu labākais biografs bij novērojis, ka «Mērnieku laikos» atrodami divējādi stili, kuri ievērojamā mērā viens no otra atšķiras. Tajā romana daļā, kur runā par Kaspāru un Lienas attiecībām un kas ar tām stāv sakarā, ir pavisam cits stils kā romana tajā daļā, kur traktēta mērnieku afera. Ievērojot tādā stila nevienādību tas domāja, ka romanu var būt sarakstījuši divi atsevišķi autori. Šajā gadījumā tika pārrunātas arī auešā atstāstītās baumas par Zvaigzņiņa mistisko manuskriptu maisu. Bet stila dažādība izskaidrojama ar to, ka romana vienā daļā pēmta tieši no tautas dzīves ar tautas dzīvo valodu, kamēr otrā daļā, kā zināms, sarakstīta pieturoties pie kāda vācu romana, kurš tad visādā ziņā atstājis savu iespaidu arī uz stilu. Pie pirmās daļas varbūt būš vairāk nopelnīti brālim Reinim, bet tie otrās vairāk brālim Matīsam. Tomēr divējādu stilu romanā novēros ikviens izglītots, uzmanīgs lasītājs.

Universitātes štati.

Universitātes štatu apspriešanu turpina Saeimas izglītības komisija. Arhitektūras fak. tika paredzēti 11 profesori un 11 asistenti.

Par inženierzinātņu fak. sniedza ziņas dekans prof. M. Bimants. Fakultāte vākusi ziņas par inženieru darbu apmēriem Latvijā, pie kam izrādījies, ka pie dzelzceļiem nodarbināti ap 60, pašvaldībās ap 30 inženieru un vispārī valsts un pašvaldību dienestā ir ap 100 inž. vietas. Tikpat daudz var tikt nodarbināti pārējām vajadzībām, tā kā Latvijā var tikt nodarbināti ap 200 inž. fak. absolventi. Patlaban fak. mācās 480 studenti. Beiguši visā Univ. pastāvēšanas laikā 43. Beigušie drīzi atrod vietas un arī stud. tiek daudz pieprasīti praktiskiem darbiem. Inž. fak. štatos tika paredzēti — 19 prof., 4 doc. un 18 asist.

Par mehānisko fak. ziņas sniedza dekans doc. K. Tormanis. Fak. sadalās 3 nozarēs — mašīnu būvniecības, tehnoloģijas un elek-

trotehnikas. Pirmos divos gados mācības visiem kopīgas, nozarošanās sākas trešajā gadā. Ir vajadzīgas vēl kuģu būvniecības un lidmašīnu nozāres. Sevišķi pēdējo pieprasa studentī. Mācoties liela vērība piegriezta praktiskiem darbiem un pirmā diploma saņemšanas viens gads jāpavada praktiskā darbā. Stud. laba izdevība atrast nodarbošanos praktiskā darbā, pie kam nodibinājas sakāri ar ārzemēm, kur L. U. studenti tiek uzņemti kā praktiskanti. Līdz šim fak. beiguši 52, kuri arī tūlī atraduši darbu. Sevišķi stipri sajūtamā mašīnu inženieru trūkums, tāpat elektrotehnikā. Tagad daudzos uzņēmumos meistari izpilda tādus uzdevumus, kurus vajadzētu inženieru, kādēļ arī darbam nav vajadzīgo sekmju, un kad tam pievienojas nelabvēlīgā salīdzināšanā konjunktūra, tad uzņēmumi nonāk kritiskā stāvoklī. Mehāniskās fak. štatos tika paredzēti — 19 prof., 9 doc. un 19 asist. «B. Z.»

Medicīnas literatūra latvju valodā.

(Skat. «Stud.» Nr. 115.)

Katru dienu stud. med. nākās sastapties ar grūtībām literatūras sagādāšanā, jau nemaz nerunājot, ka viņa dārga, bet ka mums tās nav savā mātes valodā. Liekas, neviena cita fakultāte nav tik nabadzīga ar latvju valodā izdotiem darbiem, kā med. fak. Pa daļai tas saprotams. Katra med. nozare ir plaša un prasa nosvērtu apgaismojumu, tādēļ grāmatas izdošana nebūt nav viegls darbs mūsu mācības spēkiem. Bet vai tādēļ mēs nevarētu gaidīt vairāk, nekā līdz šim darīts? Mūsu mācības spēku lielākā daļa latvieši, profesori, kuri vārdi iezīmēti ar zinātniskiem darbiem ārzemēs, vienai daļai pat izdotas mācības grāmatas svešvalodās — bet pie grāmatu izdošanas latvju valodā ķērušies tik maz. Pirmais mināms prof. Budulis — «Vispārīgā psihiatrija». Mēs ceram drīzumā sagaidīt arī specialas psihiatrijas kursu — tad šī med. nozare būs latvju valodā godam apgaismota, par ko autoram sirsniģākā studentu atzinība. Šā darba lielo nozīmi izprātis arī Kultūras fonds, tamdēļ jādomā, ka ikviens šāda veida pasākums atradīs viņa atbalstu, un jāgaida, ka drīzi min. grāmatai nostāties līdzās arī citu prof. darbi. Pašlaik vēl vienīgi varētu atzīmēt doc. Neureiteru — «Norādījumi par tiesas resp. policijas obdukcijām».

Vēl iznākusi prof. Lebedinskā

grāmata: «Iss zooloģijas un salīdzinošās anatomijas kurss» un Dr. Primāna — «Ievads anatomijā». Šie būtu visi iespējamie darbi, mūsu mācības spēku sakopoti. Katrs teiks, ka to maz un varētu būt vairāk. Itin dabīgi, ka studenti paši meklējuši izēju no šī grūtā stāvokļa un pielikuši visas pūles, lai radītu nosvērtu medicīnas mācības grāmatu komplektu latvju valodā.

Med. fak. stud. biedr. izdevusi pašu stud. sakopotās māc. spēku nolaistās lekcijas. No jau pag. apskatos minētām, mums atliek pievest prof. Alkšņa vispārīgās ķirurģijas lekcijas, stud. med. Rampes apstrādātas. Šo darbu godam varam minēt. Sakopotājs sakarotājs noklausītās lekcijas. Nesastopam parastos teksta atkārtojumus, ar kādiem bagāti citi šāda veida darbi. Saturs lasītājam sniegts kodolīgi, viegli plūstošā latvju valodā. Par darbu labu izdošanos nākas pateicība — arī prof. Alkšņa kungam. Tas liecina, ka studenti paši var, patiešām, veikt svētīgu darbu, ja vien baidā attiecīgu māc. spēku atbalstu. Pēdējie savu pretimākšanu līdz šim ir pierādījuši, tādēļ med. fak. stud. biedr. iespējams veikt sagatavošanas darbus derīgiem lekciju izdevumiem. Daži no šiem darbiem jau manuskriptos nobeigti un pēc kāda laika mūsu med. literatūra latvju valodā ar tiem papildināsies.

Bet pakavēsimies pie izdošanas materialās puses. Mēs zinām, ka darbs, kuru uzņemas stud. sakopo-

bij dzirdēts un priekš tā viņam arī neatlika laika.

Kronvalds šķirās ātrā nāvē. Vakarā viņš bij bijis pie «skolas tēva», kā vispārī godāja veco Rātmindera tēvu tur paturējis vakariņas un savā dzīvoklī atgriezies aizgājis laikā gulēt, nekā paradīs. Otrā rītā viņa kundze to atradusi gultā mirušu. Kaudziši, kuri dzīvoja ap 10 kilometru attālu, cik atceros, līdz ar dažiem citiem Kronvalda cienītājiem ieradās sēru mājās tikai isās ziemas dienas pievakarē, kad nelaiķis jau bij apkopts un «skolas tēvs» izdarījis pie tā garīgo ceremoniju. Kā te var būt jēl maz runa, ka Kaudzišes Matīss tūdal pēc Kronvalda nāves viens pats varētu ieiet nelaika kabinetā un tur piesavināties kādu manuskriptu, ja tāds arī patiesi tur būtu atradies?! Bet nav ko šaubīties, ka tāda manuskripta, kurā varētu izlietot «Mērnieku laiku» sarakstīšanai tur nebūtu nevarēja būt. Ja Kronvaldam būtu būvējis beletristika dāvanas un viņš būtu arī grībējis ar beletristiku nodarboties, tad vismaz Vecpiebalgā dzīvojot priekš tādās nodarbošanās viņam neatlika laika. Bet, kā jau augšā minēts, Kronvalds nav bijis rakstnieks beletristikā.

Vienīgais līdz šim vēl neapstrīdams fakts, uz kuģu arī pamato Kau-

tajs, nav vieglais. Vispirms saturam jābūt nevainojamam, jo vienīgi tad lekciju izdošanas darbs attaisnā savu mērķi. Valodas nelīdzinājumi jāslīpē līdz pēdējai iespējai, to, sāprotams, katrs veic pēc savām spējām, tādēļ blakus zinātniski noskaņotam tekstam, sastopam valodās kropļošanu.

Par pēdīgi izdoto darbu — vispārīgo ķirurģiju, var teikt vienīgi to labāko, tādēļ jādomā ka medicīnu biedrība arī turpmāk pūlēsies sniegt valodas un zinātniskā ziņā noskaņotus darbus. Bet lai sekmīgi veiktu, izdevēja, uzstādot sakopotājiem šīs prasības, — spiesta arī to attiecīgi atalgot. Jāteic, ka līdzšinējie honorāri ir patiešām bijuši ļoti niecīgi, tomēr viņus paaugstināt, nozīmētu spēji sadārdzināt izdevumu, kas, sāprotams, būtu ļoti nēvēlams. Stud. biedr. izdevēja nu spiesta rast jaunus, lētākus ceļus pašu darbu iespēšanā. To cer panākt, veicot pavairošanas darbu ar saviem spēkiem un uz savām mašīnām.

Nepieciešams rotators un rakstāmašīna, ko biedrība cer iegādāties, lai tādējādi sumas, kurās tagad izmaksāja privatuzņēmējiem — paliktu biedrības kasē. Ar to būs dota iespēja studentiem nopelnīt dažu latu pie darba, ar kuģu saistās studijas. — i n š.

(Turpinājums sekos.)

Lekciju naudas atsvabināšanas lietā vairāki komitotņi mums iesūtījuši rakstus, kurus izsaka nemieru par noteikto termiņu anketu iesniegšanai. — 17. janvāris, kad arī tikai iesākās lekcijas, bij visai neizdevīgs, sevišķi tiem, kuri iebrāuc no laukiem. Tad, dažas fak. gan atļāva iesniegt arī pēc minētā termiņa, bet dažas to noteica divas dienas agrāk, kā bija ziņojis rektors. Tā piem. filoloģ. un filoz. fak. anketas pieņēma tikai līdz 15. janv. un daudziem šīs fak. komitotņiem, iebrāukušiem 16. vai 17. janv. vajadzēja zaudēt lekciju naudas atsvabināšanu, kaut gan komisijas sēde, cik zināms, notikusi tikai 17. un 18. janv. Lai arī uzraksts par iesniegšanu bija izkārtis 3. janv., taču viņam priekš komitotņiem lauciniekam maz nozīmes un turpmāk studentu labā gan varētu liec nenoteikt termiņu iepriekš tam, kādu ziņojis rektors.

Lekciju nauda nomaksājama līdz 7. febr., bet tiem, kam atlikta iesaukšana kara dienestā, jānomaksā līdz 28. janv. Arī atsvabinātie pus vai pilnas lekc. naudas apmērā, pēc 7. febr. zaudēs šīs tiesības.

dzīvu literāriskās spējas un viņu godu aptumšojošās baumas, ir tas, ka viņi ne pirms nedz arī pēc «Mērnieku laiku» parādīšanās nekā vairāk nav rakstījuši, kas līdzinātos «Mērnieku laikiem».

Bet literatūras vēstures pazinējam zināms, ka Kaudziši šajā ziņā nav vienīgais izņēmums. Nav nemaz tik visai reti gadījumi, kur kāda talanta radišanas spējas, klusi nobriedušas, uz īsu laiku jo spoži uzliesmo un izdegušas vairs neatdzimst jaunai intensīvai darbībai. Ir zināms, ka pat Ģēte reizi apņēmis mest rakstniecību pavisam pie malas. Tikai viņš bij par daudz vispusīgs, ekspanšīvs un radošs gars un nebija spējīgs savu apņemšanos izpildīt.

Kaudziši, turpretim, bij isti prāta cilvēki. Viņi labi saprata, ka tajā apkārtne un tajos sabiedriskās dzīves apstākļos, kādos viņi dzīvo un kurus viņi tik pamatīgi un klasiski jau bij izsmēluši «Mērnieku laikos», nekā cita labāka vai pat tikai līdzvērtīga vairs nav iespējams sarakstīt. Un lai ar vajākiem darbiem savu reiz sasniegto gloriozā spožumu aptumšotu — priekš tā viņi bij pārk gudri un apdomīgi. Pie tam jāņem vērā, ka viņi bijuši vairāk dzīves novērotāji un attēlotāji, nekā jaunradītāji. P. Bla u.s.

Studentu padome.

Vecās padomes pēdējā sēde, trešd. 19. janv., ilga tikai nepilnu stundu. Atsevišķas komisijas īsumā ziņoja par savu darbību (plašākus pārskatus tās sniegs vēlāk, no kuriem dažus ievietosim). — Grāmatnīca pag. gadā izdevusi 2 grāmatas; vairāki piedāvājumi no māc. spēku puses nav ienākuši, tos visus grāmatnīca cenšas pēc iespējas izdot.

Virtuve izsniegusi apm. 500 tūkst. pusdienu porciju; par pazeminātu maksu piešķirtas 45 cilv. Peļņa apm. 4334 ls. Remontētas telpas, ierīkota garderobe un frizētava.

Nama kom. jaunizbūves lietā ievadījusi sarunas ar pilsētu par gruntsgabalu, bet nekas konkrēts vēl nav zināms. Atbrīvojušies un remontēti 2 dzīvokļi, no kuriem vienu piešķirs novadniecībām ar enerģiskāko Piebalgas stud. b. priekšgalā. Beigās priekšs. Plensers patēlās par darbu, kādu veikusi padome.

Jaunā padome sapulcējās piektd., 21. janv. Iepriekš tam, ceturtd., notika starpfrakc. biroja sēde, kurā vienotās par atsev. frakc. pārstāvju skaitu komisijās.

Sēde sākās tikai plkst. 7, lai gan bija paredzēta jau plkst. 5. (Korporāciju frakc. pa šo laiku vēl apspriedās). Sākumā nolasīja J. Umura atteikšanās rakstu un tūlīt pēdējā atsaukšanu (par kuriem jau «Stud.» ziņots). Daži locekļi īsteni atteikušies, to vietā ieiet no korp. saraksta — Pētersons, Spilva, Sūngals un Lapsiņš; no nac. biedr. sar. — Asars; no siev. korp. Raudzepe, Garklāve un Karčevska; no nac. siev. — Šmite.

Aizklāti balsojot par pad. priekšs. ievēl E. Rempi (korp.) ar 29 b. par, 7 pret, 2 attur.; par viņa l. b. A. Kalniņu (korp.); II. b. K. Birnbaumu (nac. biedr.); par sekretaru K. Mālmāni (korp.); I. b. A. Raudzēpi (siev. korp.); II. b. J. Priedi (nac. apv.). Tad ievēl komisijas — grāmatn. kom. par priekšs. A. Ozolu; loc. O. Zariņu (korp.), E. Čukuru (nac. apv.) un P. Būcenu (minor.); virtuves kom. par priekšs. v. i. K. Pētersonu (korp.); loc. J. Kalniņu (nac. biedr.) un R. Kēlpi (nac. apv.).

Univ. padomē kā stud. pārstāvjus — N. Karsonu (korp.), J. Barlotti (nac. biedr.) un P. Krūmiņu (fak. apv.); stud. tiesā K. Pētersonu, R. Lapsiņu (korp.), B. Trūbiņu (nac. biedr.) un A. Kampi (siev. korp.); stipend. kom. A. Karčevski (korp.), A. Indriksonu (nac. biedr.) un A. Maizīti (fak. apv.). (Pārējās ievietosim turpmāk).

Prezidija un komisiju vēlēšanās lielāko daļu pret balsoja progresisti, novadn. A. Serdants un kult. nac. sar. J. Umurs. Pirmie paziņoja, ka vēlētos darboties visās galv. komisijās un minēja arī kand., kurus noraidīja, izņemot stud. dienu komisijā, bet te ievēlēja J. Streipu progresisti pašī vēlāk atsauca. Serdants un Umurs paziņoja, ka viņi nav aicināti uz starpfrakc. biroja apspriedi un arī viņu kandidātus sākumā noraidīja. Novadn. gan vēlāk piešķir vietu stud. dienu kom.

Tā tad patreizējo opozīciju sastāda 7 loc. (pieskaitot progr. židu). Dzirdams, ka progresisti nodomājuši nostāties opozīcijā valsts mērogā — panākt turpmāk stipendiju piešķiršanu ne Universitātē, bet Kult. fondā, kā arī kavēt stud. nama celšanu ar gruntsgabala nepiešķiršanu.

Sēdes sākumā visi kopēji nofoto-grafejās.

Stud. pad. priekšsēdētājs

E. Rempe,

uzņemdamies viņam uzticēto darbu vadību, apliecināja savus ieskatus par šā darba gaitu, kurā galv. kārtām jāuzsver divi sek. virzieni, — tīrisaimniec. darbs visu studentu labā un kulturelā puse, t. i. cik mēs varam vēl pašizglītības ceļā darboties. Vēl maz kas no visa veikts, ko izskaidro mūsu Univ. un līdz ar to Stud. pad. īsa pastāvē-

Architekturas fak. stud. darbu izstāde.

Bij. arch. fak. dekans, doc. Kundziņš, reiz, Univ. gada svētkos, teica: «Jaunradītai Latvijai jāizskatās netikai politiskā, bet arī mākslas ziņā glītai. Mūsu architektūrai nav tradīciju. Mums jāstūde Latvijas dabas bagātības un uz tiem pamatiem jāveido Latvijas architektūra.» — Šie zīmīgie vārdi apliecināja cēlo nodomu un iezīmēja ceļu, pa kādu ies mūsu jaunā celtnieku saime. Viņus atcerēdamies, ar interesi vērojam šīs fak. komītoņu darbu izstādi, no 7.—15. janv. Pēdējā, jo lielā mērā, varēja pildīt arī mūsu pirmā rektora, prof. Felsberga vārdus: «Mūsu zinātņu centieniem jādasakan ar Latvijas tautu. Mēs domājam, ka visas zinātņu nozares jāapvieno vienā lielā Universitātē, jo tādā ceļā veicināsim vispusīgu izglītību — filologs redzēs kā strādā arhitekts, inženiers, u. t. t.» Ja nu atsev. fak. mēģina ko darīt šinī ziņā, tad varam tikai apsveikt. Tā maz pamazām piepildās pirmā rektora vārdi.

Bet nu, ieskatoties komītoņu arhitektu darbos, salīdzinot viņus ar doc. Kundziņa vārdiem, jāvēro tā pati diference, kāda ir parasti vārdos un darbos.

Mākslas akadēmijas audzēkņu darbu izstāde un sasniegumi

Kad mākslas akad. uzsāka savas gaitas, netrūka sabiedrisko darbinieku un mākslinieku starpā tādu, kuri nostājās itkā «opozīcijā» pret šo augstskolu, īpaši pret vienu otru akad. mācības spēku daži bija nelabvēlīgi noskaņoti.

Tagad vairs akad. šādas «opozīcijas» nav. Mākslas akad. audzēkņu sekmes un tā notiektība un centība, ar kādu akad. mācības spēki veido topošo mākslinieku īpatnības, ir sabiedrībai un visai latvju tautai pierādījuši, ka bez šādas akad. nav vairs iedomājama latvju īpatnējās mākslas attīstība un uzplaukšana.

Apskatot nesen slēgto gadskārtējo mākslas akad. audzēkņu darbu izstādi, gribētos tomēr atzīmēt vienu otru trūkumu jeb savādību, ja tā var izteikties. Piem.: Beigizlaiduma 10 māksliniekiem akad. padome piešķirusi vienlīdzīgu mākslinieka grādu, kas spriežot pēc to darbiem un ņemot vērā to, ka pat zemāko nodalu audzēkņu zīmējumi tiek dalīti piecās

šanas laiks. Taču šinī darbā vienu otru reizi mēģināts darīt to, kas notiek ārpus Univ. sienām — lielajā politikā, Saeimā. Mums jāizbēg no visa tā, kas saistīts ar politiskiem jautājumiem, kas nav tiešā sakarā ar stud. pašu dzīvi. Tādā garā turpmāk tiks vadītas Stud. padomes sēdes.

Lai labie nodomi tiešām piepildās.

Ārstniecības kom. darba pārskats.

Komisija izsniegusi ārstēšanās pabalstus naudā 29 stud., kopsumā Ls 2776.—. Pie viņas ārstiem griezušies: Dr. Mikelsona (iekšš. slim.) 1542 stud. 1919 reizes, ar Rentgena stariem izmeklēti 310 stud. 359 reizes; pie Dr. Mežciemā (ķirurg. slim.) 277 stud. 428 reizes, operācijas izdarītas 6 stud. Dr. Sņikers (ansu, deg. un kakla) pieņēmis kabinētā 186 stud. 363 r., operac. izdarītas 17 stud. Dr. Spulģerāns (acu slim.) pieņēmis 41 stud. 158 r. Bez tam uz kom. rēķina, ja tas slimniekam bijis nepieciešams, ārstējušies arī slimnīcās. Tā l. Rīgas pils. slimn. ārstējušies 60 stud. 1033 dienas un Sark. Krusta slimn. 1 stud. 6 dienas. Pēdējā Česu sanatorijā ārst. 23 stud. 1699 d., Kalnamuižas san. 3 stud. 323 d. un Krimuldas 1 stud. 168 d. Vājprātīgo slimn. ārstēties 1 stud. 62 d. un prof. Zariņa laboratorijā izdarītas analīzes 51 stud.

Zobu ārstēšanai pabalstus saņēmuši 2 stud. 21 reizi, bet zobārstn. inst. ārstējušies 6 stud. Dr. Lūs (iekšš. slim.) pieņēmis 26 stud. 52 reizes. Bez tam min. ārsti vairākos gadījumos apmeklējuši slimniekus mājās.

Nenoliedzami, — te viscauri skatāmi audzinātāju drošie, vadošie mācītāji, kuriem arī nopietni seko komītoņi, gūdami ievēribas cienīgus rezultātus. Redzam piesavinātus klasiskā u. c. architektūras pamatus, rūpīgi viņu garā izstrādātus projektus, — Univ. centr. bibliotēkas, tautas nama un brīvības pieminēkļa, plašas fantāzijas veidotām iekšējām telpām, bet viņu ārējais veids nekādi neliecina par kautcik izstrādātām mūsu celtniecības tradīcijām; vārdu beigu daļa ir un paliek nepiepildīta.

Tāds tautas nams, tāds brīvības pieminēklis pats par sevi ņemot gan jauks, bet ielikts Latvijas dabā kļūst kā vārģa siltumnicas palma mūsu vareno ozolu vidū. Mazs izņēmums visā izstādē ir kom. A. Lazdiņa ēkas projekts, kurā jau kautcik manāmas latviskas iezīmes.

Archit. fak. māc. spēki un stud. strādā rūpīgi un nevainojami, — tas atzīstams. Bet Latvijas dabas bagātību studijās, lai tā tiešām mākslas ziņā būtu glīta, viņiem sekmes nevaram beigt novēlēt. H. Zariņš.

Mākslas akadēmijas audzēkņu darbu izstāde un sasniegumi

kategorijs, liekās nevisai taisnīgi. Tad — uz kompozīcijas klases nepieciešamību sabiedrībā un presē agrākus gadus jau tika aizrādīts, bet tagad tās trūkums jo spilgti bija izjūtams apskatot jaunatvērtās R. Pelša keramikas nodaļas audz. izstrādājumus. Cerams, ka šos un tamlīdzīgus trūkumus akad. vadība tomēr novērsīs.

No atsevišķiem audzēkņiem šigada izstādē redzamāku vietu, starp citiem, ievēma no prof. Purviša ainavu darbnīcas Pūpols un Kļaviņš, no prof. Tillberga meistardarbnīcas Nemme, Kļimovs un Grūbe. Prof. Zariņa grafiskā nodaļā stipri attīstījusies litogrāfijas tehnika. Prof. Rončevska tēlniecības darbnīcā izcilus vietā, tāpat kā pagājušo reizi K. Baumanis un no jauna Smiltnieks. Beidzot jāatzīmē arī Miesnieka vadīto gipsu galvu klasi, tik jauki apstrādātus gipsa zīmējumus mūsu publikai bija izdevība apbrīnot pirmo reizi.

R. Zanders.

Studentu organizācijas.**Paidagoģijas stud. biedrība.**

Nesen nodibinātā L. U. paidagoģijas stud. b-ba būs tīri zinātniska biedrība. Viņā varēs iestāties par biedriem L. U. stud., kas gatavojās kautkādam paidagoga darbam. Saskaņā ar zinātn. paidagoģijas būtību kā biedri vēlamī tādi, kam stipra zinātn. interese par cilvēkā valdošiem likumiem, kuru pazišana vienīgi tikai var nodrošināt paidagoģ. jautājumu zinātn. atrisināšanu. No stud. — citu organizāciju locekļiem uzņems b-bā — saskaņā ar dibinātāju lēmumu — pirmā kārtā tos, kas nāks no biedrības būtībai radniecīgākām organizācijām, t. i. no vairāk tīri zinātn. vai mākslas organizācijām.

Jauniem biedriem jāpieteicās pie valdes locekļiem, kas sastopami vecajā ēkā pēc paidagoģijas lekcijām. Valdes sastāvs: priekšs. Andr. Elksnītis, stud. paed.; priekšs. b. K. Lessiņš, stud. agr.; sekr. Elfrida Boše, stud. philos.; sekr. b. Hermine Genderte, stud. paed.; kasjeris V. Silis, stud. paed. — Citas ziņas uz b-bas dēļa vecajā ēkā. A. E.

Saldus un apkārtnes stud. biedr. jau pievienojusies pārējai novadnieku saimei. Savus atklāšanas svētkus tā svinēja Saldū, š. g. 1. janvārī.

Akadēmiskā dzīve ārzemēs.

Akadēmisku ceļa vadoni Baltijas valstīs — Latvijā, Lietuvā, Igaunijā un Somijā, izdos šī semestra beigās Baltijas valstu studentu Centralb.i.r.o.j.s (S.E.L.L.). Katrai valstij būs vēltitas divas drukas loksmes. Saturā pārskats par Centralb. atsevišķām valstīm, viņu Universitātēm un stud. priekšstāvniecībām; Univ. attīstības gaita beidzamos gados, dibināšanas vēsture, satversme, fakultātes, māc. plāni un metodes, pārbaud un zinātn. grada iegūšana. Bez tam mācības spēku sastāvs, ievēr. profesoru darbi un akadēm. zinātn. biedrības, kā arī salīdz. statistika par elementāro, vidus un augstsk. izglītību atsevišķās Baltijas valstīs.

Par stud. priekšstāvniecībām ievietos sek. ziņas: Nac. stud. padomes vēsture (iespējami plašāki); atsev. organizāciju attīstība, viņu tipi un statistika, to iespaids un stud. sadarbība ar citām priekšstāvn. Principiēli jautājumi par akadēm. dzīvi, garīgo virzienu ārpus stud., dalība sabiedr. dzīvē, fiziskā attīstība un t. t.

Patlaban mūsu Stud. pad. ārlietu birojs ievāc pieprasītās ziņas no atsev. stud. organizācijām, lai tās kopēji nosūtītu Centralbirojam.

Braunšveigā pie techn. augstskolas atklāts 11. dec. pag. gadā botāniskais institūts. Tas ievietots kādā jaunbūvē, kura atrodas pie botāniskā dārza ieejas.

Karlsruē miris zooloģijas privātdocents prof. Dr. Valters May's, kura specialnozare bij Darvina mācība.

Leipcigas univ. humanitāro zinātņu aroda biedrība pag. semestra beigās sarīkoja plašāku apspriedi, kurā piedalījās pārstāvji arī no citām universitātēm. Komītoņi un komītoņenes lielā skaitā bij sekojuši uzaicinājumam. Cand. phil. Renē Prudents, Berlīnes filoloģijas stud. biedr. priekšsēdētājs lasīja referātu, kurā aizrādīja uz dažādiem trūkumiem, kā arī uz to lielo nozīmi, kāda ir šādam kopējam darbam savā vienā nozarē; norādīja arī ceļus, pa kuriem ejot, varētu attīstīt biedrībā intensīvu darbību. Viņa lietīšķie slēdzieni un izveidumi atrada siltu atbalsi klausītājos.

Arī sekojošās pārrunās tika izteikti vairāki ievēribas cienīgi priekšlikumi, kuri liek cerēt uz sekmīgu darbību nākotnē. —te.

Kolnes univ. 1926.-27. māc. gadā imatrikulēti 4830 stud. 2235 no viņiem studē tautsaimn. un socialo zin. fak., 1183 tiesību zinātņu fak., medicīnas 226 un filozofijas fakultātē 1186.

Pēc tautībām ņemot 83 ir ārzemnieki, starp tiem 7 no Holandes, Pōlijas un Šveices, 4 no Luksemburgas, Norvēģijas un Rumānijas, 3 no Krievijas un Ungārijas, 2 no Anglijas, Igaunijas, Spānijas un Ziemeļu Amerikas Sav. valstīm; 1 no Dānijas, Somijas, Grieķijas, Dienvidslāvijas un Dienvidāfrikas. —te.

Universitāte.

Jauni noteikumi par studiju gaitu pieņemti filol. un filoz. fak. ar 25. janv. Turpmāk l. studiju gadā jānoliek eksamens 3 priekšm., pie kam obligatorisks grieķu valodas I. kurss. II. stud. g. jānoliek 6 priekšm., pie kam 2 jābūt spec. priekšm. Trijos gados jānoliek eks. 12 priekšm., neskaitot jaunās val. un priekšm. metodikas. Uz grieķu autoru varēs pierakstīties tikai tad, ja būs atzīme par grieķu val. abiem kursiem. Veciem stud. atļauts minimumu nokārtot 1927./28. māc. g.

Ārsts Mikelsons saslimšanas dēļ stud. nepieņem. Iekšš. slimībās turpmāk jāgriežas pie Dr. Lūsā, Karlines ielā 18, dz. 6, ikd. no plkst. 15—16.

Fakultāšu ziņas. Prof. Spekke visp. literat. vēst. turpmāk lasīs otrd. no plkst. 16—18. Lekt. Bērziņš šinī sem. lasa vēstures meto-

